

Met de kennis van nu: wat is 'Het Eerlijke Verhaal' rond windmolens ?

Tot nu toe was de boodschap steeds:

- 'Windmolens op land zijn nodig' èn
- 'Er is geen wetenschappelijk bewijs voor gezondheidsschade.'

In 'Alles uit de kast', geschreven door de NVDE^{1[1]} namens de klimaatakkoordpartijen, werd gepleit voor een publiekscampagne om die boodschap te verkondigen en daarmee meer draagvlak te creëren.^{1[2]} Greetje Bos, vermeldde in haar rapport in 25 pagina's 19 keer het woord 'eerlijk'. Ook zij pleit voor 'een terugkerende boodschap' over waarom o.a. meer windturbines op land nodig zijn.^{1[3]} En zij herhaalt het verhaal van de NVDE, die voor de belangen van àl haar leden opkomt en dus steeds meldt, dat àlle vormen van energie-opwek nodig zijn, dus ook wind op land.

Nodig?

Uit de recente cijfers van CBS en RVO en de rapporten van PBL en TNO valt af te leiden^{1[4]}:

- Eind 2023 zijn genoeg zon- en windprojecten op land gereed gekomen, om in 2024 al aan de opdracht voor 2030 te voldoen, nl. om 35 TWh/jaar op land op te wekken.
- Meer wind op land
  - o is niet nodig voor het behalen van de klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050^{1[5]}
  - o kannibaliseert wind op zee
  - o en geeft daardoor extra onbalans èn CO2 uitstoot
  - o er zijn meerdere scenario's om de klimaatdoelstellingen te halen

Zelfs Marian Minnesma van Urgenda heeft geconcludeerd dat meer windturbines op land niet nodig zijn.^{1[6]}

Veilig?

Het Europese Hof eiste dat de landelijke windturbinenormen planMER getoetst moeten zijn. Dat heeft nu geresulteerd in een 'Ontwerpbesluit windturbines leefomgeving'.

Jaargemiddelde norm

In de onderzoeksopzet voor deze toetsing was van tevoren reeds vastgelegd, dat er weer een Jaargemiddelde norm uit zou moeten komen.^{1[7]} Volgens de WHO is dit type norm ontwikkeld voor stationair draaiende apparaten en is deze niet geschikt voor windturbines^{1[8]}. In heel Europa hanteren alleen Nederland en Noorwegen een jaargemiddelde (in plaats van een maximale) norm.

Alleen dB(A)-meting

Alleen die geluidsfrequenties zijn in de norm opgenomen, die voor het menselijk oor goed hoorbaar zijn. Lagere frequenties zijn buiten beschouwing gelaten, terwijl die verder dragen, makkelijker door muren heen gaan, en in het lichaam o.a. zowel het evenwichtsorgaan in trilling kunnen brengen als in de hersenen de amygdala, die het sympathisch zenuwstelsel regelt.

Bisfenol A

In de planMER-toetsing is niet ingegaan op het effect van slijtage van de coating en de microplastics met o.a. Bisfenol A, die daarmee in het milieu terecht komen.^{1[9]}

Afstandsnorm

Ook op afstand van 5x de tiphoogte zijn er mensen, die het niet redden, en van pure ellende moeten verhuizen omdat ze niet meer maatschappelijk kunnen functioneren op school of werk.[1\[10\]](#)
Het onderzoek van audiologen en KNO-artsen van het LUMC kwam uit op 10x de masthoogte. In de ontwerpnormen wordt 2x tiphoogte als norm gesteld. En dat dus gecombineerd met die slechts jaargemiddelde meting van alleen het hoorbare geluid.

Draagvlak

Het lijkt erop, dat door het lucratieve verdienmodel het de windbranche (industrie en exploitanten) alleen maar gaat over locaties. Locaties om nieuwe windturbines neer te zetten. Fenomenen als 'lokaal eigendom', 'omgevingsfonds', 'coöperaties' en 'het verdelen van de lusten en de lasten' lijken voor hen vooral gereedschappen waarmee zij 'draagvlak' voor nieuwe locaties willen bewerkstelligen[1\[11\]](#). Maar slaap en gezondheid zijn niet te koop.

Conclusie

- Het voorzorgsbeginsel werd bij plaatsen van extra windturbines steeds ondergeschikt gemaakt aan wat men meende dat het 'Algemeen Belang' (het klimaat) vereiste. Maar méér windturbines op land zijn nu niet meer nodig om onze klimaatdoelen te halen.
- Voorlopig dragen ze bovendien bij aan méér CO2-uitstoot dan andere vormen van energie-opwek en aan vervuiling met Bisfenol A.
- Ze toch nog op 2x de tiphoogte van woningen zetten èn aan een veilige geluidsnorm voldoen zal de rentabiliteit drastisch verlagen, terwijl er minder ruimte overblijft voor woningbouw.

Daarom vragen wij van onze overheden:

- in het onderzoek voor de planMER medische aspecten niet te bagatelliseren
- dat conform de WHO, de jaargemiddelde norm wordt losgelaten
- een minimale afstandsnorm van windturbines naar woningen op 4x tiphoogte te stellen
- windturbines op land uit te sluiten van de SDE++ subsidie
- Het narratief van de windbrnache annex overheid aan te passen aan de laatste inzichten: 'Het eerlijke verhaal'

Een bezorgde groet,

Jan Jaap Tiemersma

Bestuurslid NLVOW

nlvow.nl, janjaap.tiemersma@nlvow.nl

[1\[1\]](#) De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) is de brancheorganisatie voor bedrijven in de energiesector. Zij behartigen de belangen van hun leden: (koepelorganisaties van) bedrijven en bureaus in de energiesector. Op zich niks mis mee.

Maar zij verpakken hun lobby alsof ze alleen maar bezig zijn het klimaat te redden. Door ook hun nobel klinkende naam worden zij door ambtenaren en politici soms als onafhankelijk adviseur of NGO gezien.

Op hun site werven zij leden met: ‘De NVDE is sparringpartner van de ministeries op het gebied van subsidieregelingen.... (lidmaatschap) levert uw bedrijf invloed op het energiebeleid op.’

[1\[2\] https://open.overheid.nl/documenten/ronl-d7c49bfc357ac5b0ebdc26e037e19818a3aa7876/pdf](https://open.overheid.nl/documenten/ronl-d7c49bfc357ac5b0ebdc26e037e19818a3aa7876/pdf)

Pag. 5, punt 8

[1\[3\] https://open.overheid.nl/documenten/ronl-27493473c6837e18a0964d565c0b2b6d4f406194/pdf](https://open.overheid.nl/documenten/ronl-27493473c6837e18a0964d565c0b2b6d4f406194/pdf)

[1\[4\]](#) Update realisatie doelstelling Duurzame Elektriciteit 2030-2050

https://irp.cdn-website.com/e88c7048/files/uploaded/Update_Juni2024.pdf

[1\[5\] https://ce.nl/wp-](https://ce.nl/wp-content/uploads/2023/03/CE_Delft_220235_Nut_en_noodzaak_extra_wind_op_land_in_2030_en_2050_def.pdf)

[content/uploads/2023/03/CE_Delft_220235_Nut_en_noodzaak_extra_wind_op_land_in_2030_en_2050_def.pdf](https://ce.nl/wp-content/uploads/2023/03/CE_Delft_220235_Nut_en_noodzaak_extra_wind_op_land_in_2030_en_2050_def.pdf) Gebaseerd op o.a. hetzelfde TNO-onderzoek als waar de NVDE voor haar ‘Alles uit de kast’ de haar welgevallige informatie uit gehaald heeft.

[1\[6\]](#) Marian Minnesma in het FD: <https://fd.nl/economie/1479910/stop-maar-met-bouwen-van-windmolens-op-land> en in NU.nl : <https://www.nu.nl/economie/6141404/urgenda-wil-minder-productie-van-groene-energie-in-de-vrije-natuur.html>

[1\[7\] https://www.commissiemer.nl/projectdocumenten/00009489.pdf](https://www.commissiemer.nl/projectdocumenten/00009489.pdf)

[1\[8\]](#) Jarosínska D. Development of the WHO Environmental Noise Guidelines for the European Region: An Introduction. 2018 , blz 86 .

[1\[9\]](#) Windwiki, ‘ Hier maken artsen het medisch onderzoek naar windturbines voor iedereen toegankelijk’: <https://www.windwiki.nl/bisfenol-a-uit-turbinebladen/>

[1\[10\]](#) Inspraak over gezin, dat van pure ellende moest verhuizen. Zij woonden op 1100 m van een turbine van 210m hoog, masthoogte 135m: <https://www.youtube.com/watch?v=hS3YBuJRh4k>

[1\[11\]](#) *“Door mensen mee te laten delen schep je draagvlak, waardoor de ontwikkeltijd van een project korter kan zijn. Daarmee verbeter je ook de businesscase.”* Bestuursvoorzitter Windbranche in FD, <https://fd.nl/samenleving/1519020/moeten-er-meer-windmolens-op-land-komen>